
		УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ Медицински факултет			
		Студијски програм: медицина			
		Интегрисане академске студије	V година студија		
Пун назив предмета		ХИРУРГИЈА			
Катедра		Катедра за хируршке гране, Медицински факултет Фоча			
Шифра предмета		Статус предмета	Семестар	ECTS	
МЕ-04-1-044-9, МЕ-04-1-044-10		обавезан	IX, X	27	
Наставник/ -ци	Проф. др Ненад Лаловић, ванредни професор; проф. др Дејан Иванов, редовни професор; проф. др Радојица Јокић, редовни професор; проф. др Зоран Радовановић, редовни професор; проф. др Милош Бјеловић, редовни професор; др Сања Марић, проф. др Радмил Марић, проф. др Максим Ковачевић, ванредни професор; проф. др Милорад Бијеловић, ванредни професор; доц. др Хелена Марић Кујунџић; доц. др Раде Милетић; доц. др Дејан Марковић; доц. др Александар Аргировић; доц. Вук Алексић				
Сарадник/ -ци	Сенка Милић, виши асистент; Далибор Потпара, виши асистент; Ђорђе Вељовић, виши асистент; Вања Старовић, виши асистент; Драженка Матовић, асистент; Зоран Шаренац, клинички сарадник				
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)		Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S₀¹
П	В	СП	П	В	СП
5	7	2.66	5*15*0.9	7*15*0.9	2.66*15*0.9
5	6	2.66	5*15*0.9	6*15*0.9	2.66*15*0.9
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) 5*15 + 7*15 + 2.66*15 = 220 5*15 + 6*15 + 2.66*15 = 205			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) 5*15*0.9+ 7*15*0.9+ 2.66*15*0.9= 199 5*15*0.9+ 6*15*0.9+ 2.66*15*0.9= 186		
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): 425 + 385 = 810; сати					
Исходи учења	1. Студент треба да овлада основним комуникационим вјештинама са пацијентима, родбином пацијената и колегама, начелима тимског рада, основама етичности. 2. Студент треба да овлада специфичностима узимања анамнезе и физикалног прегледа хируршког болесника 3. Током похађања наставе студенти стичу сва неопходна знања из области патогенезе, клиничке слике терапије болести и стања адултне популације из свих области Хирургије 4. Посебна пажња посвећена је значају превентивно-медицинских поступака. 5. Током похађања практичног дјела студент овладава клиничким вјештинама из свих области хирургије, прегледом пацијената, дијагностичким и диференцијално дијагностичким процедурама, интерпретацијом ртг снимака, упознаје се са интерпретацијом налаза, ендоскопских процедура, акутном збринјаванју повријеђених пацијената и других акутних хируршких стања.				
Условљеност	Услов за полагање испита: положени сви испити четврте године				
Наставне методе	Предавања, практичне вјежбе, ПБЛ сесије, рад на фантомима, прикази случајева, семинари, коришћење софтвера за симулације, консултације				
Компетенције	- имају широке основе теоретског знања и практичних вјештина, што их оспособљава за сваку врсту постдипломске едукације и за сарадњу са другим стручњацима у здравству - стекли су систематичан начин размишљања и структурирани приступ медицинским проблемима током свог образовања - посједују знање о одређеном дијагностичком алгоритму - способни су донијети одговарајуће терапијске одлуке - спремни су посветити се медицинској професији и прихватити одговорност за физичко, психоментално и социјално благостање болесника - поштују права болесника да у потпуности учествују у одлукама о лијечењу, укључујући и право да одбију лијечење или учествују у процесу наставе, односно научних истраживања - способни су изразити се и комуницирати на начин који је разумљив и прихватљив болеснику - спремни су прихватити одговорност и донијети одговарајуће медицинске одлуке				

¹Коефицијент студентског оптерећења S₀ се рачуна на следећи начин:

а) за студијске програме који не иду на лиценцање: S₀ = (укупно оптерећење у семестру за све предмете 900 h – укупно наставно оптерећење П+В у семестру за све предмете _____ h) / укупно наставно оптерећење П+В у семестру за све предмете _____ h = _____. Погледати садржај обрасца и објашњење.

б) за студијске програме који иду на лиценцање потребно је користити садржај обрасца и објашњење.

		<p>- упознати су са унапређењем здравља и са превенцијом болести и спремни су унапређивати такав став у медицинској професији</p> <p>- имају формиране ставове и свијест о личним ограничењима у складу са предходном едукацијом и искуством</p> <p>- свјесни су нужности трајног учења и трајног усавршавања да би одржали високу разину медицинске компетенције</p>
Садржај предмета по седмицама	1.	<p><u>УВОД</u> Значај хирургије у медицини. Мјесто хирургије у медицини. Улога хирургије у медицини. Основна историја хирургије. Развој и напредак хирургије. Садашња достигнућа у хирургији. Тренд даљег развоја у хирургији. Будућност хирургије.</p> <p><u>МЕТОДЕ ХИРУРШКЕ ПРОФИЛАКСЕ</u> Значај и суштина методе асепсе и антисепсе. Приручне методе стерилизације. Стандардне методе стерилизације. Брзе методе стерилизације. Савремене технолошке методе стерилизације. Понашање у операционој сали.</p> <p><u>ХИРУРШКЕ ИНФЕКЦИЈЕ</u> Подјела, препознавање, превенција и терапија. Хируршка инфекција и сепса. Анаеробне инфекције. Гасна гангрена. Флегмона, Синергистичка гангрена. Антибиотици у хирургији.</p>
	2.	<p><u>ПОВРЕДЕ</u> Подјела, класификација врсте рана: облици и еволуција. Обрада ране. Политраума. Поступци у политрауми. Краш и бласт синдром. Приоритетни поступци у политрауми. Општи појмови о повредама по регионима: кожа, лице, глава и врат, грудни кош, абдомен и ретроперитонеум, екстремитети. Специфичности лијечења повреда у условима масовних несрећа и ванредних околности.</p> <p><u>КРВАВЉЕЊЕ И ХЕМОСТАЗА:</u> Подјела, клиничка слика. Одговор организма на крвављење. Системски узроци крвављења. Дијагностика и лијечење крвављења. Методе хемостазе: привремене и трајне. Методе хемостазе: провизоме и стандардне. Упоредна ефикасност појединих метода са посебним освртом на улогу констрикционих повески.</p> <p><u>ХИРУРШКА РАНА</u> Хируршка рана.</p> <p><u>ТРАНСПЛАНТАЦИЈА ТКИВА</u> Хируршки аспекти трансплантација ткива. Трансплантација органа.</p>
	3.	<p><u>ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ХИРУРШКЕ ДИЈАГНОСТИКЕ</u> Значај клиничког прегледа и синтеза података. Физикални преглед. Лабораторијске методе. Тумачење лабораторијских налаза. Ендоскопске методе у хирургији. ЕХО. Радиодијагностика. Постављање индикација за операцију.</p> <p><u>ПРЕОПЕРАТИВНА ПРИПРЕМА И ПОСТОПЕРАТИВНО ЛИЈЕЧЕЊЕ</u> Преоперативна процјена. Преоперативна припрема. АСА скор. Методе предикције исхода операције. Интраоперативно лијечење. Постооперативни ток. Постооперативна терапија. Постооперативне компликације.</p>
	4.	<p><u>АНЕСТЕЗИЈА И АНАЛГЕЗИЈА</u> Појмови, историјат анестезије. Врсте опште анестезије. Општа инхалациона, интравенска анестезија. Интраоперативни мониторинг. Локална и регионална анестезија. Бол, дефиниција. Лијечење бола уопште.</p> <p><u>БАЛАНС ВОДЕ И ЕЛЕКТРОЛИТА</u> Поремећаји метаболизма тјелесне воде. Поремећаји метаболизма електролита. Ацидобазна равнотежа: дефиниција и појам. Пуферски систем организма. Респираторни и метаболички узроци поремећаја. Клиничка слика и манифестација поремећаја ацидобазног стања, дијагностика и терапија.</p> <p><u>КАРДИОПУЛМОНАЛНА РЕАНИМАЦИЈА</u> Општи појмови. Дефиниција. Кардиопулмонална реанимација. Кардиопулмонална и церебрална реанимација, основни ниво и II степен реанимације. Метаболички поремећаји код траума. Метаболички поремећаји код сепсе. Метаболички поремећаји код гладовања. ТПН И ЕН.</p>

	5.	<p><u>ШОК И ТРАНСФУЗИЈА</u> Историјат и значај појма. Патолофизиологија, подјела, клиничка слика. Основне смјернице у терапији. Шок и сепса. Компоненте и деривати крви . Индикације и контраиндикације трансфузије. Поступак љекара при трансфузији.</p> <p><u>ХИРУРГИЈА ЈЕДЊАКА И ДИЈАФРАГМЕ:</u> - Једњак: функционална обољења: спазми, ахалазија. - Дивертикули једњака. - Хијатус херније и гастроэзофагеална рефлуксна болест. - Езофагитис и структуре једњака. - Баррет-ов једњак. - Повреде једњака: клиничка слика, дијагноза терапијски поступак. - Бенигни тумори једњака. - Карцином једњака: значај, учесталост, клиничка слика, могућност лијечења. - Варикси једњака: дијагноза клиничка слика, методе лијечења. - Дијафрагма: конгениталне и трауматске херније дијафрагме. - Повреда дијафрагме .</p>
	6.	<p><u>ХИРУРГИЈА СРЦА И ВЕЛИКИХ КРВНИХ СУДОВА, ПЛУЋНА ЕМБОЛИЈА :</u> - Урођена и стечена обољења срца. - Повреде срца и срчана тампонада: препознавање, основна дијагностика, терапијски поступак. - Обољења коронарних артерија и њихово хируршко лијечење, препознавање и правци лијечења. - Ендокардитис. - Емболија плућне артерије: клиничка слика: препознавање и терапијски поступак.</p> <p><u>ХИРУРГИЈА СРЦА И ВЕЛИКИХ КРВНИХ СУДОВА, ПЛУЋНА ЕМБОЛИЈА :</u> - Упознавање са методама екстракорпоралног крвотока, срчане трансплантације, примјеном вјештачког срца. - Аортна стеноза и исуфицијенција. - Анеуризма торакалне аорте. - Дисекција анеуризме: клиничка слика, препознавање, терапијски поступак. - Повреде великих крвних судова грудног коша. Препознавање и терапијски поступак.</p> <p><u>ПЕРИКАРД, ТУМОРИ СРЦА, СРЧАНЕ МАНЕ. ОСНОВИ ЕЛЕКТРОСТИМУЛАЦИЈЕ</u> - Опструктивне срчане мане. - Срчане мане са десно-лијевим шантом. - Срчане мане са лијево-десним шантом. - Комплексне малформације срца. - Тумори срца. - Перикардитиси: врсте, клиничка слика. - Слика ексудативног и констриктивног перикардитиса, препознавање и правци лијечења. - Срчани застој: фибрилација, асистолија, срчани блок, Адамс-Стоксов синдром: препознавање и терапијски поступак. - Основи методе срчане електростимулације-пејсмекери.</p>
	7.	<p><u>ХИРУРГИЈА ПЕРИФЕРИХ КРВНИХ СУДОВА. ХИРУРШКИ КОРЕКТИБИЛНА ХИПЕРТЕНЗИЈА.</u> - Обољења артерија, етиологија и дијагностичке методе. - Вазоспастични поремећаји. - Биргерово обољење. - Артеросклеротска облитерација артерија доњих екстремитета. - Акутне и хроничне оклузије артерија. - Емболија и тромбоза артерија.</p> <p>- Хируршке болести каротидних и вертебралних артерија. - Анеуризме и А-В фистуле периферних артерија. - Медикаментно и хируршко лијечење обољења артерија. - Вазоренална хипертензија: дијагностика и могућности терапије.</p>
	8.	<p><u>ХИРУРГИЈА ПЕРИФЕРИХ КРВНИХ СУДОВА. ХИРУРШКИ КОРЕКТИБИЛНА ХИПЕРТЕНЗИЈА.</u> - Тромбофлебитис и флеботромбоза. - Синдром горње торакалне апертуре. - Пост-тромботски венски синдром. - Варикозне вене. - Венски улкус. - Лимфедем. - Повреде периферних крвних судова: прва помоћ и поступак у лијечењу. - Повреде крвних судова. - Специфичности повреда крвних судова и начин збрињавања у условима масовних несрећа и ванредним околностима.</p>

		<p><u>ЕНДОКРИНА ХИРУРГИЈА: ОБОЉЕЊА ШТИТАСТЕ И ПАРАШТИТАСТИХ ЖЛИЈЕЗДА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Штитњача: анатомија и развојне аномалије. - Дијагностика обољења. - Струма и солитами нодуси. - Хипертиреозам, хипотиреозам, тиреоидитиси. - Бенигни тумори и малигни тумори штитне жлијезде. - Хипотиреоза. - Основе конзервативног и оперативног лијечења тумора штитне жлијезде - Паратиреоидне жлијезде: хиперпаратиреозам, хипопаратиреозам, тумори паратиреоидеје
9.		<p><u>ТРБУШНИ ЗИД</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Херније трбушног зида: дефиниција, подјела и дијагноза. - Ингвиналне херније. - Феморалне херније. - Укљештене херније. - Медијалне и латералне киле трбушног зида. - Компликације хернија - Ријетке херније. - Мануелна репозиција хернија - таксис. - Урођене мане, запаљења и тумори трбушног зида. <p><u>АКУТНИ АБДОМЕН</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијагностика, дефиниција. - Абдоминални бол. - Хируршки узроци абдоминалног бола. - Етиологија акутног абдомена. - Синдроми акутног абдомена: перитонитис, илеус, интраабдоминално крварење. - Перитонитис: дефиниција и подјела: дифузни перитонитис, интраабдоминални апсцеси - Посебни облици акутног перитонитиса. - Интраабдоминално крварење: узроци, клиничка слика, дијагностика. - Спољашња крварења из дигестивног тракта. - Узроци, диференцијална дијагноза, дијагностички и терапијски поступак.
10.		<p><u>МАНИФЕСТАЦИЈЕ ДИГЕСТИВНИХ ОБОЉЕЊА, ЖЕЛУДАЦ И ДУОДЕНУМ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Абдоминални бол, повраћање, крварење, жутица. - Повреде трбушног зида и абдоминалних органа. - Специфичност повреда трбуха и трбушних органа у условима масовних несрећа и ванредних околности. - Желудац: дијагностика обољења желуца. - Гастритис. Улкусна болест дуоденума. - Улкус желуца. - Хируршке компликације улкусне болести. - Сарком желуца. - Карцином кардије. - Карцином желуца. - Лимфоми желуца. - Бенигни тумори и страна тијела желуца. - Повреде желуца.
11.		<p><u>ТАНКО ЦРИЈЕВО, АПЕНДИКС, ИЛЕУС.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Повреде и дивертикулуми танког цријева. - Кронова болест. Ентеритиси. ТБЦ танког цријева. - Обољења мезентеричних крвних судова: слика мезентеријалне тромбозе. - Фистуле танког цријева. - Тумори танког цријева и мезентеријума. - Повреде танког цријева. - Апендикс. Акутни апендицитис. клиничка слика, одлике. Компликације акутног апендицитиса, лијечење. - Посебни облици апендицитиса. Хронични апендицитис. Тумори апендикса. - Илеус. Подјеле и одлике илеуса. Патофизиологија илеуса. Врсте опструкције танког цријева: дијагноза, клиничка слика. - Опструкција дебелог цријева. - Лијечење цријевне опструкције. - Динамички илеус: узроци, дијагноза и лијечење.

12.	<p><u>ХИРУРГИЈА КОЛОНА:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијагностика колоректалних болести. - Интестинална асепса и механичка припрема колона за дијагностичке процедуре и операције. - Повреде колона и ректума. - Улцерозни колитис. - Кророва болест колона. - Радијациони псеудомембранозни и исхемички колитис. - Токсични мегаколон. - Волвулус сигме. - Дивертикулоза колона. - Полип колона. - Карцином колона и ректума. - Малигне опструкције колона. - Други тумори колона и ректума. <p><u>РЕКТУМ И АНУС</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Хемороиди. - Аноректални апсцес. - Аналне фистуле и супуративни хромоаденитис. - Пропалс ректума. - Ректокела, фекална инконтиненција. -Анални тумор. -Повреде колона и ректума.
13.	<p><u>ХИРУРГИЈА ЈЕТРЕ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Основна дијагностика хепатобилијарних обољења. - Синдром иктеруса. - Повреде јетре. - Апсцеси јетре. - Цисте јетре. - Ехинококус јетре. - Портална хипертензија. - Бенигни и малигни тумори јетре <p><u>ЖУЧНА КЕСА И ЖУЧНИ ПУТЕВИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Аномалије жучне кесе. - Акутни и хронични холециститис. - Холедохолитијаза, холангитис и интрахепатична литијаза. - Билијарни илеус. - Стеноза сфинктера Одди. Склерозирајући холангитис. - Повреде жучних путева. - Тумори жучне кесе и жучних путева
14.	<p><u>ПАНКРЕАС И СЛЕЗИНА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Акутни панкреатитис: облици и манифестације. Терапијски поступак и улога хируршког захвата. - Хронични панкреатитис. - Тумори панкреаса: бенигни и ендокрини. - Карциноми панкреаса. - Повреде панкреаса. - Повреде слезине. Обољења слезине. - Портална хипертензија и хематолошке болести као индикација за спленектомију. <p><u>ЕНДОКРИНА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ендокрини панкреас: клиничка слика и дијагностичке методе. -Тумори бета-ћелија. Золлингер- Еллисон синдром. - Надбубрег: дијагностичке методе у обољењима коре надбубрега. - Хируршке болести надбубрега: Кушингова болест, феохромоцитом, аденом. - Акутна и хронична инсуфицијенција надбубрега. - Медула надбубрега: дијагноза, тумори и врсте тумора, оперативно лијечење. - Конов синдром
15.	<p><u>РЕТРОПЕРИТОНЕУМ:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Запаљења, повреде, фиброза и тумори. <p><u>ОНКОЛОШКА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Општи принципи. Биологија тумора. - Стадијуми малигне болести. Пuteви ширења. - Општи хируршки принципи у лијечењу. - Саркоми меких ткива - Бенигне болести дојке - Карцином дојке – клиничка слика, дијагностика и лијечење.

16.	<p><u>ПЛАСТИЧНА И РЕКОНСТРУКТИВНА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Историјат пластичне хирургије. - Повреде шаке. Принципи збрињавања повреде шаке. - Опекотине: локално лијечење, опште лијечење, хируршко лијечење. - Тангенцијале ексцизије, ауто, хомо, и хетеротрансплантација коже. - Инфекције шаке. <ul style="list-style-type: none"> - Основни принципи пластичне хирургије у лијечењу конгениталних аномалија, трауматских, хируршких и других дефеката. - Трансплантати коже, кожни, мишићно-кожни и други режњеви. - Краниофацијална естетска хирургија : елементи, најчешћа обољења и повреде и улога пластичне хирургије. <p><u>ОНКОЛОШКА ХИРУРГИЈА</u></p> <p>Тумори коже, меланом.</p>
17.	<p><u>ГРУДНА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Увод у грудну хирургију. - Основни принципи неинвазивне и инвазивне дијагностике, преоперативне процјене и хируршко лијечење. <ul style="list-style-type: none"> - Страно тијело у трахеобронхијалном стаблу. - Конгениталне, трауматске хеније и повреде дијафрагме. - Хидатидна циста плућа.
18.	<p><u>ГРУДНА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Емпијем плеуре. -Апсцес плућа. <ul style="list-style-type: none"> -Малигни и бенигни тумори плућа. -Тумори медијастинума.
19.	<p><u>ГРУДНА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Пнеумоторакс. Поступак са торакалним дренажом. - Повреде грудног коша (зида, плућа). <p><u>НЕУРОХИРУРГИЈА</u></p> <p><u>ПОВРЕДЕ ГЛАВЕ И МОЗГА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Комоција и контузија мозга. Субдурални хематом. Епидурални хематом. Отворене повреде. Преломи лобање. - Дифузна аксонална лезија, клиничка слика, дијагностика и принципи лијечења. - Преломи базе лобање. - Интрацерабрални хематом. Компликације краниоцеребралних повреда. - Повреде главе и мозга у условима масовних несрећа и ванредних околности. - Глазгов кома скала.
20.	<p><u>УРОЛОГИЈА</u></p> <p><u>СЕМИОЛОГИЈА УРОЛОШКИХ ОБОЉЕЊА ДИЈАГНОСТИЧКЕ МЕТОДЕ У УРОЛОГИЈИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Етиологија уролошких обољења. Дијагностичке методе у урологији. Аномалије бубрега, уретера и бешике <p><u>ТБЦ УРОГЕНИТАЛНОГ ТРАКТА. КАЛКУЛОЗА УРИНАРНОГ ТРАКТА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ТБЦ уринарног тракта и гениталних органа. - Калкулоза уротракта: ренална литијаза, уретеролитијаза, уролитијаза. Опструктивна уропатија - Обољење гениталних органа. Аномалије гениталних органа мушкараца. - Акутни скротум. Епидидимитис, орхитис. - Варикоцела. Хидро и хематоцела. - Ектопија, ретенција, торзија тестиса. - Субфертилност и инфертилност мушкараца
21.	<p><u>УРОЛОГИЈА</u></p> <p><u>ТУМОРИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Тумори бубрежног паренхиме.Тумори пијелона и уретера.Тумори мокраћне бешике. <p><u>ПРОСТАТА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Бенигна хиперплазија простате. - Карцином простате.

	22.	<p><u>УРОЛОГИЈА</u></p> <p>ИНФЛАМАТОРНИ ПРОЦЕСИ УРОТРАКТА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Запаљенски процеси у уринарном тракту. - Уросепса. - Неурогена дисфункција доњег уринарног тракта. <p>ПОВРЕДЕ УРОГЕНИТАЛНОГ СИСТЕМА ТРАНСПЛАНТАЦИЈА БУБРЕГА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Повреде бубрега. Отворене повреде. - Повреде уретера. - Повреде мокраћне бешике. - Повреде уретре и пениса, скротума, тестиса. <p>ТРАНСПЛАНТАЦИЈА БУБРЕГА</p>
	23.	<p><u>ОРТОПЕДИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Увод у ортопедију. - Дијагностика ортопедских обољења. - Принципи и методе лијечења у ортопедији. <p>АРТРОЗЕ</p> <p>КОШТАНО - ЗГЛОБНЕ ИНФЕКЦИЈЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остеомијелитиси. ТБЦ остеомијелитис. Гнојни и ТБЦ артритиси <p>РАЗВОЈНА ОБОЉЕЊА</p> <ul style="list-style-type: none"> -Развојна обољења костију. Имперфектна остеогенеза. Ахондроплазија
	24.	<p><u>ОРТОПЕДИЈА</u></p> <p>ОСТЕОПОРОЗА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остеопороза: дефиниција, патофизиологија, клиничка слика, дијагностика и лијечење - Тумори локомоторног система (примарни и секундарни) - Тумори хрскавица <p>- ОБОЉЕЊА КИЧМЕНОГА СТУБА И РАЗВОЈНИ ПОРЕМЕЋАЈИ</p> <p>ОБОЉЕЊА КУКА</p> <ul style="list-style-type: none"> - Урођене дисплазије кука, рано откривање и лијечење. - Урођено ишчашење кука. Дегенеративна обољења кука. <p>ОБОЉЕЊЕ КОЉЕНА И СТОПАЛА</p> <ul style="list-style-type: none"> -Бурзитис. Синовитис. Луксација пателе. Хондромалација пателе. - Аномалије стопала.Халлук валгус.
	25.	<p><u>ТРАУМАТОЛОГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Терминологија, принципи и протоколи у лијечењу повређених особа. Иммобилизација. - Преглед и дијагностика повреда горњих екстремитета. Завоји, транспортна и гипсана имобилизација горњих екстремитета. - Преломи горњег краја хумеруса. - Ишчашења рамена. - Преломи у предјелу лакта. - Преломи радијуса на типичном мјесту. - Повреде шаке. <p>КИЧМЕНИ СТУБ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Преглед и дијагностика повреда кичменог стуба. Транспортна имобилизација повреде кичменог стуба. - Повреде вратне кичме. - Повреде тораколумбалне кичме. <p>КАРЛИЦА И КУК</p> <ul style="list-style-type: none"> - Преглед и дијагностика повреде карлице и кука. Транспортна имобилизација. - Трауматско ишчашење кука. <p>ДОЊИ ЕКСТРЕМИТЕТ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Повреде доњег екстремитета. Преглед и дијагностика повреде доњег екстремитета . - Преломи бутне кости. - Поврде кољена (преломи, повреде менискуса и лигамената). - Преломи поткољенице. - Повреде у предјелу скочног зглоба. - Повреде стопала.

26.	<p>САВРЕМЕНЕ МЕТОДЕ И МОГУЋНОСТИ ЛИЈЕЧЕЊА У ОРТОПЕДИЈИ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Артроскопије, реплантације. - Псеудоартрозе. Последице неадекватног лијечења у ортопедији. <p>АМПУТАЦИЈЕ И ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ УСЛОВА ЗА РЕПЛАНТАЦИЈУ.</p> <p><u>ТУМОРИ ЦНС-а</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Примарни интракранијални тумори мозга, основна подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Тумори хипофизе. Тумори очне дупље. - Метастатски тумори мозга, најчешћа примарна локализација, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. <p><u>ЦЕРЕБРОВАСКУЛАРНЕ БОЛЕСТИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Интракранијалне артеријске анеуризме, врста, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Спонтана субарахноидална хеморагија, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Артериовенске малформације крвних судова мозга, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Цереброваскуларни инсульт. - Стеноза каротидних артерија.Тромбоза можданих крвних судова.
27.	<p><u>НЕУРОХИРУРГИЈА</u></p> <p><u>КИЧМА И КИЧМЕНА МОЖДИНА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Повреде кичмене мождине, подјела, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Тумори кичмене мождине, подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Цервикална радикулопатија, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Лумбална дискус хернија, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. <p><u>КОНГЕНИТАЛНЕ АНОМАЛИЈЕ ЦНС-а</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Краниоцеребрална дисрафија, подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Спинуомедуларна дисрафија, подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Конгитални хидроцефалус, подјела, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Краниостенозе, подјела, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Синдром повишеног интракранијалног притиска, етиологија, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. <p><u>ПЕРИФЕРНИ НЕРВИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Повреде периферних нерава, подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Компресивне неуропатије, подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Тумори периферних нерава, подјела, клиничка слика, дијагностика, принципи лијечења. - Рехабилитација болесника после неурохируршких обољења и повреда.
28.	<p><u>ДЈЕЧИЈА ХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Увод. Историјат дјечије хирургије. - Специфичности физикалног прегледа и дијагностичких поступака. Преоперативна припрема и постоперативна нега. - Специфичности анестезије и реанимације. - Реконструктивна хирургија у дјечијем узрасту. Специфичности лијечења опекотина у дјеце. <p><u>Грудна хирургија.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Емпием плеуре, пнеумоторакс. Бронхоцела.Урођене цистичне болести плућа код дјеце. Секвестрација плућа. - Цисте и тумори медијастинума. - Урођене мане дијафрагме. - Атрезија једњака, трахеоезофагусна фистула.. <p><u>Неонатална хирургија:</u> меконијални илеус; некротични ентероколитис.</p> <p><u>Хируршка онкологија у дјечијем узрасту.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Тумори дјечијег узраста: нефробластом, неуробластом, тумори јетре. - Тумори герминативних ћелија и тератоми. Рабдомиосарком. - <u>Трауматологија коштаног-зглобног система.</u> Карактеристике трауматизма код дјеце. - Фрактуре типичне за дјечији узраст. - Најчешће порођајне повреде.

	29.	<p><u>ДЈЕЧИЈА ХИРУРГИЈА</u></p> <p><u>Дјечија урологија.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Дијагностика уролошких обољења. - Аномалије уротракта. - Везикоуретрални рефлукс. - Ретенција тестиса. Акутни скротум. <p><u>Дјечија абдоминална хирургија.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Аномалије трбушног зида. - Аномалије црева. - Хипертрофична стеноза пилоруса. - Мекелов дивертикулум. - Манифестације омфалоентеричног канала на пупку. Аномалије аноректалног предела. Опструкција жучних путева. - Патологија ингвиналног канала и спољних гениталија. <p><u>Ургентна стања у дјечијој хирургији.</u></p> <p><u>Кардио хирургија</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Урођени АСД И ВСД - Дуктус артириосус перзистент, коарктација аорте. - Тетралогија Фалот, транспозиција великих крвних судова. <p><u>Дјечија ортопедија</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Развојни поремећаји кукова и стопала.
	30.	<p><u>ИНФЕКЦИЈА ЦНС-а, ФУНКЦИОНАЛНА НЕУРОХИРУРГИЈА</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Менингитис. Трауматски менингитис. - Тромбоза кавернозног синуса. Енцефалитис. - Апсцес мозга. <p><u>ХИРУРГИЈА МАСОВНИХ НЕСРЕЋА И ВАНРЕДНИХ ОКОЛНОСТИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфични услови хируршког рада у условима масовних несрећа и ванредних околности. - Јединствена хируршка доктрина. - Збрињавање повријеђених.Тријажа, евакуација, етапно лијечење рањеника. Опсег и обим помоћи по етапама. - Медицинска документација. - Одлике масовног повређивања и врсте повреда. - Механизам настанка, класификација, општи принципи лијечења. Превенција инфекције. - Специфичности инфекције у условима масовног повредивања. - Трауматски шок. - Реанимација и анестезија. Опекотине и смрзотине. - Радијационе повреде. Хемијске повреде. Краш и бласт синдром.
		ПРАКТИЧНА НАСТАВА - ВЈЕЖБЕ
	1.	<p>1. Уводне вјежбе: анамнеза и статус болесника.</p> <p>2. Упознавање са методама стерилизације, рад са дезинфекционим средствима. Упознавање са операционом салом и радом у операционој сали (показне вјежбе уз приказе случајева).</p> <p>3. Хируршке инфекције (клинички преглед уз приказе случајева, обрада хируршке ране са инфекцијом).</p>
	2.	<p>4. Хируршка обрада ране (примарна и секундарна обрада хируршке ране, клинички преглед).</p> <p>5. Крвављење и хемостаза.</p> <p>6. Трансфузија крви и крвних деривата.</p>
	3.	<p>7. Дијагностичке процедуре у хирургији (радиолошке и ендоскопске дијагностичке процедуре).</p> <p>8. Преоперативна припрема и постоперативно лијечење пацијената (клинички прикази случајева, основни принципи рада у ЈИТ).</p> <p>9. Анестезија и аналгезија.</p>

	4.	<p>10. Баланс воде и електролита. Израчунавање дневних потреба хируршких болесника за водом, електролитима и хранљивим састојцима (угљени хидрати, протеини, масти). Парентерална и ентерална нутриција, вески пут.</p> <p>11. Кардиопулмонална реанимација.</p> <p>12. Сепса, основи принципи лијечења и дијагностике (клинички прикази случајева).</p>
	5.	<p>13. Шок – подјела, клиничка слика, терапија (клинички прикази случајева).</p> <p>14. Клиничка обрада пацијената са типичном клиничком сликом дисфагије. Карцином једњака (клинички прикази случајева).</p> <p>15. Клиничка примјена дијагностичких тестова и радиолошких метода у дијагностици бенигних обољења дисталног једњака (хијаталне херније, гастроезофагеалне рефлуксне болести и ахалазије). Семинарски рад</p>
	6.	<p>16. Екстракорпорална циркулација, примјена вјештачког срца.</p> <p>17. Клинички преглед пацијената са урођеним и стеченим срчаним манама, интерпретација ехо дијагностике срца и закључак за кардиохируршку интервенцију.</p> <p>18. Инвазивни мониторинг код кардиохируршких интервенција. Мјерење и тумачење централног венског притиска. Примјена привременог пејсмејкера.</p>
	7.	<p>19. Основе клиничког прегледа васкуларног пацијента. Специфичности анамнезе и физикалног налаза. Методе привремене хемостазе: дигитална компресија, завој, тампонада ране, Есмархова повеска (клинички приказ пацијената)</p> <p>20. Анамнеза и клинички преглед болесника са акутном и хроничном исхемијом доњих екстремитета, анеуризмом периферних артерија (клинички приказ случајева).</p> <p>21. Анамнеза и клинички преглед болесника са тромбофлебитисом и флеботромбозом. Основе третмана венског улкуса. Постављање еластичне бандаже. Третман лимфедема, мјере и поступци. Семинарски рад</p>
	8.	<p>22. Преглед пацијената са анеуризмом абдоминалне аорте, иницијална дијагностика и прогноза (клинички приказ случајева)</p> <p>23. Важност клиничког прегледа за постављање дијагнозе, као и да клинички детектује суспектну стенозу каротидних артерија (пулс, шум, трил).</p> <p>24. Анамнеза и клинички преглед пацијената са обољењем штитасте и параштитастих жлијезда (клинички приказ случајева). Семинарски рад</p>
	9.	<p>25. Клинички преглед препонског канала. Значај кличког прегледа у дијагностици препонских кила и кила предњег трбушног зида (клинички приказ случајева). Мануелна репозиција хернија – таксис.</p> <p>26. Клиничка обрада пацијента са пнеумоперитонеумом. Препознавање и диференцирање водећих знакова перитонеалног надражаја. Клинички приказ комплетног дијагностичког и тераписког поступка.</p> <p>27. Презетација клиничке слике и дијагностика пацијената са илеусом танког и дебелог цријева. Рентгенски снимци абдомена, пласирање назогастричне сонде, пласирање уринарног катетера и остале терапијске процедуре код ових пацијената.</p>
	10.	<p>28. Клиничка презентација типичног некомплицованог улкуса желуца и дуоденума -клинички приказ случајева-.(семинарски рад)</p> <p>29. Клинички приказ пацијената са малигним и бенигним туморима желуца и дуоденума. Клинички преглед, анамнеза, дијагностичке методе, модалитети лијечења. Семинарски рад</p> <p>30. Страна тијела желуца и дуоденума. Специфичности повреда трбушног зида и органа трбушне дупље (клинички приказ случајева).</p>
	11.	<p>31. Клинички тестови за провоцирање бола код акутног апендицитиса и клинички тестови за провоцирање бола код Мекеловог дивертикулума – практична презентација.</p> <p>32. Клиничка обрада пацијената са Кроненом болешћу и туморима танког цријева.</p> <p>33. Клинички приказ пацијената са знацима мезентеријалне исхемије танких цријева, повредом и фистулама. Клиничка презентација пацијената са илеостомом – њега илеостомије.</p>

	12.	<p>34. Клинички приказ пацијената за оперативно лијечење са малигним туморима колона и ректума. Приказ основних дијагностичких процедура. Прика технике колоноскопије, уочавање типичних патолошких промјена и узимање узорка за биопсију. Семинарски рад</p> <p>35. Значај различитих дијагностичких метода у интестиналној опструкцији и клиничка обрада.</p> <p>36. Дигитална експлорација ректума. Преглед пацијената са хемоиридалном болешћу, перианалном фистулом и аналном фисуром.</p>
	13.	<p>37. Клиничка обрада болесника са апсцесом или цистом јетре (ехинококна и остала цисте јетре). Увјежбавање палпације јетре. (Семинарски рад)</p> <p>38. Анализа дијагностичких метода у хепатобилијарној хирургији – практично извођење. Обрада болесника са вариксима једњака (балон тампонада). (Семинарски рад)</p> <p>39. Клиничка обрада пацијента са синдромом иктеруса (приказ клиничких случајева). Дијагностичке и терапијске процедуре. Клиничка обрада пацијената са примарним и секундарним туморима јетре (приказ клиничких случајева).</p>
	14.	<p>40. Клиничка обрада пацијената са акутним и хроничним запаљењем жучне кесе и холедохолитијазом (приказ клиничких случајева).</p> <p>41. Клиничка обрада болесника са акутним панкреатитисом. Клинички приказ пацијента са компликованом формом панкреатитиса.</p> <p>42. Клинички приказ пацијената са солидним тумором панкреаса и псеудокистом панкреаса. Палпација слезине, величина и конзистенција. Тумачење лабораторијских налаза који се односе на спленомегалију. (семинарски рад)</p>
	15.	<p>43. Клинички приказ пацијената са примарним и секундарним туморима ретроперитонеума, повредама васкуларних структура ретроперитонеалног простора. Дијагностички и терапијски модалитети лијечења тумора и повреда ретроперитонеума.</p> <p>44. Анамнеза и клинички преглед пацијената са обољењем надбубрежних жлијезда, ендокриног панкреаса и МЕН синдромом (приказ клиничких случајева).</p> <p>45. Основи клиничког прегледа и специфичности анамнезе код болесника са раком дојке и избор дијагностичких процедура (мамографија, ЕХО, биопсија). Принципи ТНМ класификације стадијума болести. Могућност хирургије и других терапијских модалитета у лијечењу рака дојке. Значај примарне контроле и скрининга за рак дојке. (семинарски рад)</p>
	16.	<p>46. Патофизиологија опекотинског шока. Опекотине у дечијем узрасту. Одређивање дубине (степен) опекотине.</p> <p>Одређивање површине опекотине (правило деветке и правило длана). Припрема за транспорт. Израчунавање потребне течности за надокнаду и распоред давања.</p> <p>47. Трансплантати коже. Режњеви. Реконструкције меких ткива. Декубитус. (приказ клиничких случајева)</p> <p>48. Меланом и тумори коже. Дијагностички и терапијски алгоритми. Примјена дермоскопије у дијагностици тумора коже. (приказ клиничких случајева)</p>
	17.	<p>49. Анамнеза, физикални преглед пацијената са обољењем грудног коша. Тумачење радиографских и МСЦТ налаза грудног коша. Упознавање са током преоперативног испитивања и постоперативним опоравком и лијечењем торакохируршких пацијената.</p> <p>50. Клинички приказ пацијената са повредом зида грудног коша и плућа. Дијагностички и терапијски алгоритам.</p> <p>51. Клинички приказ пацијената са малигним и бенигним туморима медијастинума. Дијагностички и терапијски алгоритам. (Семинарски рад)</p>
	18.	<p>52. Клинички приказ пацијената са емпијомом плеуре, плеуралним изливом и апсцесом плућа. Дијагностички и терапијски алгоритам. (Семинарски рад)</p> <p>53. Торакотомијски и ВАТС приступи у грудној хирургији.</p> <p>54. Клинички приказ пацијената са малигним и бенигним туморима плућа. Дијагностички и терапијски алгоритам. Значај бронхоскопије и ТТП у дијагностици тумора плућа.</p>

	19.	<p>55. Клинички приказ пацијената са пнеумотораксом. Поступак са торакалном дренажом.</p> <p>56. Краниocereбралне повреде. Цереброваскуларне болести.(приказ клиничких случајева)</p> <p>57. Клинички приказ случајева са контузијом главе и потресом мозга. Дијагностички и терапијски алгоритам.</p>
	20.	<p>58. Уролошка анамнеза и преглед. Дигиторектални туше. Упознавање са уролошким дијагностичким процедурама: ултразвук, трансректални ултразвук, биопсија простате, уретроцистоскопија, уродинамика.</p> <p>59. Пласирање уринарног катетера. Пласирање цистостомског катетера. Њега пацијента са уринарним катетером и перкутаним нефростомским катетером. Преглед пацијента са историјом уринарне инфекције.</p> <p>60. Преглед спољних гениталија мушкарца: хидроцела, варикоцела, фимоза, парафимоза, хипо/еписпадије, кратак френулум, крипторкизам, ретенција тестиса... Тумачење лабораториских налаза значајних за урологију (урин, уреа, креатинин, УК, ПСА, цитологија урина, спермограм, брисеви уретре)</p>
	21.	<p>61. Клинички приказ пацијента са историјом уринарне калкулозе. Клинички приказ пацијената са хидронефрозом. Дијагностички и терапијски алгоритам.</p> <p>62. Клинички приказ пацијената са обољењима простате. ДРП, ЕХО и друге дијагностичке методе – примјена у клинчкој пракси.</p> <p>63. Клинички приказ пацијената са туморима бубрега, пијелона, тестиса и мокраћне бешике.</p>
	22.	<p>64. Клинички приказ пацијената са уринарном инфекцијом, циститисом и пијелинефритисом. Клинички приказ пацијената са уросепсом.</p> <p>65. Клинички приказ пацијената са повредама уrogenиталног тракта и спољашњих гениталија.</p> <p>66. Клинички приказ пацијената са трансплантираним бубрегом. Припрема пацијената за трансплантацију. Клинички приказ пацијената са хитним уролошким обољењима. (Семинарски рад)</p>
	23.	<p>67. Дијагностика ортопедских обољења. Принципи и методе лијечења у ортопедији. Остеомијелитиси. ТБЦ остеомијелитис. Гнојни и ТБЦ артритиси. (клинички приказ случајева)</p> <p>68. Развојна обољења костију. Имперфектна остеогенеза. Ахондроплазија. Јувенилна епифизеолиза. Урођене дисплазије кука, рано откривање и лијечење. Урођено ишчашење кука. Ултразвучна дијагностика развојног поремећаја кука. (Семинарски рад)</p> <p>69. Остеопороза клиничка слика, дијагностика и лијечење. Тумори костију и хрскавице примарни и секундарни, дијагностика и лијечење. (клинички приказ случајева)</p>
	24.	<p>70. Дегенеративна обољења кука - коксартроза. Асептична некроза кука. (клинички приказ случајева).</p> <p>71. Гонартроза, бурзитис, синовитис, луксација пателе, хондромалација пателе. Аномалије стопала, педес плановалги, еквинорус стопала, халлук валгус. (клинички приказ случајева).</p> <p>72. Преглед и дијагностика повреда горњих екстремитета. Завоји, транспортна и гипсана имобилизација горњих екстремитета. Преломи кључне, кости и скапуле, преломи горњег краја хумеруса. Ишчашења рамена, акромиоклавикуларног и стерноклавикуларног зглоба, преломи надлактице.</p>
	25.	<p>73. Преломи у предјелу лакта (супракондиларни преломи, преломи проксималног радиуса и улне, луксације лакта, преломи подлактице. Преломи дисталног радиуса и улне, прелом радиуса на типичном мјесту, преломи карпалних костију, преломи метакарпалних костију и фаланги. Повреде шаке.</p> <p>74. Преглед и дијагностика повреде карлице и кука. Повреде доњег екстремитета. Преглед и дијагностика повреде доњег екстремитета Транспортна имобилизација. Преломи карлице. Трауматско ишчашење кука. Преломи кука. Преломи бутне кости.</p> <p>75. Поврде кољена (преломи, луксације, повреде менискуса и лигамената). Преломи поткољенице. Повреде у предјелу скочног зглоба. Преломи тарзалних костију. Преломи метатарзалних костију и фаланги. Повреде стопала.</p>

	26.	76. Преглед и дијагностика повреда кичменог стуба. Транспортна имобилизација повреде кичменог стуба. Повреде вратне кичме. Повреде тораколумбалне кичме. (Семинарски рад)		
		77. Клинички приказ пацијената са туморима ЦНС-а. Дијагностички и терапијски алгоритам.		
		78. Клинички приказ пацијената са анеуризмама интракранијалних артерија и стеноза каротидних и вертебралних артерија.		
	27.	79. Клинички приказ пацијената са повредама кичме и кичменог стуба. Клинички приказ пацијената са цервикалном и лумбалном радикулопатијом.		
		80. Хирургија бола, неурофизиолошке и аблативне процедуре. (клинички приказ случајева) 81. Повреде и обољења периферних нерава. Развојни поремећаји и обољења кичменог стуба. (клинички приказ случајева). (Семинарски рад)		
28.	82. Анамнеза и физикални преглед дјетета. Хитна стања у дечјој хирургији – дијагноза и мјере збрињавања (хитна хируршка амбуланта). Торакална дренажа. Превијање рана, збрињавање опекотина, скидање коначца. (клинички приказ случајева)			
	83. Неонатална хирургија – дијагноза (ЕХО, РТГ, ЦТ, МРИ) – тумачење налаза. Преглед новорођенчади. Конгениталне аномалије – преглед пацијента, узимање анамнезе од мајке, одређивање дијагностичких метода и терапијских поступака. (семинарски рад)			
	84. Повреде и преломи екстремитета специфичне за дјечији узраст. (приказ клиничких случајева) (Семинарски рад)			
	85. Хитна стања у абдоминалној хирургији (апеницитис, инвагинација, илеус, ..). (клинички приказ случајева) (Семинарски рад)			
	86. Уролошка обољења у дјечијем узрасту (клинички приказ случајева).			
	87. Развојни поремећаји кукова и стопала у дјечијем узрасту. (клинички приказ случајева) (Семинарски рад)			
	88. Инфекције централног нервног система. (клинички приказ случајева). Интервентне радиолошке процедуре у неурохирургији. 89. Збрињавање повријеђених у масовним несрећама. Хируршка обрада контаминираних рана. Дијагностички и терапијски алгоритам. Одлике масовних повређивања и врста повреда. 90. Трауматски шок. Радијацијске и хемијске повреде. (клинички приказ случајева)			
Обавезна литература				
Аутор/ и		Назив публикације, издавач	Година	Странице (од-до)
Александар Симић, Даница Грујичић, Душко Спасовски		Хирургија са анестезиологијом	2023	
Живан Максимовић		Хирургија за студенте медицине	2018	
Допунска литература2				
Аутор/ и		Назив публикације, издавач	Година	Странице (од-до)
Самир Делибеговић, Ненад Лаловић и аутори		Хирургија /Кирургија	2020	
Обавезе, облици провјере знања и оцјењивање	Врста евалуације рада студента		Бодови	Проценат
	Предиспитне обавезе			
	Колоквијум		15	15%
	Семинари		10	10%
	Присуство предавањима		5	5%
	Тест		20	20%
	Завршни испит			
	Практични испит		10	10%
	Усмени испит		40	40%
Укупно		100	100%	
Датум овјере		03.11.2016.год; 03.09.2022.год; 17.06.2024.год.		